

Hotel »Bellevue« kot ping-pong žogica

Hotel z izredno lepim razgledom na širšo ljubljansko panoramo s pobočja šišenskega hriba poznamo pod imenom »Bellevue«, kjer stoji že blizu sto let. Pred tridesetimi leti je bil obnovljen, ker pa se časi spreminjajo, že dolgo več ne ustreza vse strožjim hotelskim standardom in kriterijem. To lahko vsakdo ugotovi, kadar ga obiše. Redki tuji gostje, ki v njem gostujejo v poletnih mesecih, se sprašujejo in čudijo, kako je lahko na tako ugodni lokaciji in legi nezanimiv za večja vlaganja, ki bi ga dvignila na zahtevnejšo raven, toliko bolj, ker v Ljubljani hotelskih in prenočitvenih zmogljivosti višjega standarda primanjkuje.

»Naše prenočitvene kapacitete so zasedene med 80 in 85 odstotki in razpolagamo v dvajsetih sobah s 46 ležišči. Gostje so pretežno poslovni ljudje, čez poletje pa tudi turisti. Zaposluje od 22 do 24 delavcev, ki prejemajo relativno dobre osebne dohodke, saj znaša mesečni osebni dohodek kvalificiranega natakarja in kuharja za redno delo blizu 240 tisoč, za polkvalificirane in ne kvalificirane delavce pa se sučejo okrog 170 do 190 tisoč dinarjev, vendar imamo z njimi težave, ker se jim še vedno zdijo prenizki, »nas je seznanil Roman Jan, ki je delovno mesto poslovodje prevzel pred štirimi meseci. »Hotel »Bellevue« posluje v sklopu »šolskih delavnic« Srednje šole za gostinstvo in turizem Ljubljana. Letošnja realizacija prometa v I polletju je bila za 115 odstotkov višja od lanske v istem obdobju, kar pa ne daje prave podobe dejanskega povečanja zaradi različnih vplivov inflacije,« je pojasnil.

Iz pogovora smo lahko razumeli, da se celotni dohodek in ostanek čistega dohodka po odbitku osebnih dohodkov, rezervnega sklada in sklada skupne porabe, ugotavlja samo na ravni šole kot delovne organizacije. Da ostanek čistega dohodka za razširjeno reprodukcijo verjetno šola nima, je sklepati po tem, da nima finalnih sredstev za obnovo dotrajane fasade hotela, ki bi po predračunu stala okrog 12.300 tisoč dinarjev, ustvarjeno amortizacija pa porabijo sproti za vzdrževanje in popravila, da jo ne izniči prej inflacija, je pojasnil Roman Jan.

Zelo dobro pozna razmere in problematiko okrog hotela tudi nekdanji šišenski župan, Danilo Sbrizaj, posebno ker je bil do 1984 leta direktor Srednje gostinske šole v Ljubljani ter do lanskega leta, celih 8 let predsednik turistične zveze Ljubljana.

»V prejšnjem sistemu izobraže-

vanja, ko so se na Gostinski šoli vzgajali samo natakarji in kuharji, je hotel »Bellevue« kot šolska delavnica odprtega tipa, zaposloval samo učence in učitelje praktičnega pouka s šole in so bili zato stroški delovne sile zanemarljivi. Učenci so v 3 letih usposabljanja pridobivali znanje predvsem s praktičnim delom v naših šolskih delavnicah in so v tem času imeli le 18 tednov teoretičnega pouka na šoli. V sedanjem sistemu usmerjenega izobraževanja pa so šolske delavnice povsem izgubile svoj pomen. Zdaj se učenci usposabljujejo na šoli predvsem s teoretičnim in le 406 ur s praktičnim poukom v vseh štirih letnikih skupaj. Hotel ima tako na razpolago le tiste učence, ki nimajo sklenjenih pogodb o izobraževanju z nobeno delovno organizacijo, teh je pa zelo malo. Zato je hotel prisiljen poslovati z delovno silo v rednem delovnem razmerju,« je povedal Danilo Zbrizaj.

O prihodnosti hotela je vzkliklo že več idej, med njimi 1980 leta tudi ta, da bi v njem slovensko gostinsko turistično gospodarstvo ustanovilo Center za izobraževanje zaposlenih kadrov v tej panogi, kakršne poznajo povsod v razvitih turističnih deželah. Vanj bi gospodarstvo te panoge v tem primeru vložilo sredstva za prenovo v hotel visokega standarda, vendar je zamisel žal propadla, nam je razložil med pogovorom.

V povzetku lahko torej sklenemo ugotovitev, da hotel »Bellevue« kakršen je, v sestavi Srednje šole za gostinstvo in turizem, nima perspektive in tudi ni nobenega opravičila, oziroma razloga za povezavo s šolo. Njegova dejavnost in ustvarjanje celotnega dohodka z redno zaposleno delovno silo so atributi, s katerimi lahko takoj posluje kot samostojna delovna organizacija ali kot delovna enota v sklopu katere druge hotelske, gostinske ali turistične delovne organizacije, kjer bi uresničevala svoje samoupravne pravice razpolaganja z ustvarjenim celotnim dohodkom, katerih sedaj nima. Slednjič bi bilo prav, da hotel najde svoje mesto s to lokacijo in lego v večjem hotelsko turističnem sistemu, ki bi ga bil pripravljen z naložbo usposobiti v zahtevno kategorijo in dati Ljubljani objekt kakršnega potrebuje. Za nameček, morda za nekoga danes še heretično razmišljanje, kako bi bil sprejemljiv predlog, da bi hotel prevzel zasebni. Svež veter zasebne pobude, bi najbrž ne škodil družbenemu hotelirstvu toliko, kot mu škoduje lastna inertnost.

Ivo Osolnik

Dekoratívna in njene ročne tkalke — 25 let ročne tkalnice v Dekoratívni

Kako nastane slika iz tisočerih niti

Dekoratívna tovarna je z več kot 900 zaposlenimi sicer okoren velikan s serijsko proizvodnjo, vendar goji tudi tradicijo ročnega tkanja. V prijetno urejenem prostoru, obitem z lesom, okrašenim z zelenjem izgubiš občutek, da si v tovarni, ker te spominja na umetniški atelje, v katerem ne manjka razstavljenih umetnin.

»Na teh stvahn nastajajo preproge, prtički, blazine, posteljna pregrinjala in tapiserije. Slednje so najzahtevnejše. Nenehoma moraš delati z glavo in se tako zamotiš, da pozabiš na čas,« je razlagala Justa Prošič, ki že 23 let tke na stvahn v tej delavnici in ji je delo še vedno všeč, ker je zanimivo, ustvarjalno.

Osem dolgih ur deset tkalk prepleta niti raznih barv na tradicionalnih stvahn, na katerih potem nastajajo čudovite tkanine, požlahtnjene z ročnim delom. Vsaka tkalka da del sebe v izdelek. Zato so tkalke, ki zagotavljajo kako veliko tapiserijo tudi zapisane z imeni in priimki na zadnji strani.

»Tako je tudi s tisto velikansko tapiserijo v Cankarjevem domu,« je z malce ponosa povedala druga tkalka Ivanka Dremelj in z vsemi drugimi, ki so jih bile stikale po motivih naših znanih slikarjev in zdaj visijo po imenitnejših ustanovah pa tudi v sami tovarni, da jih lahko pošilja po razstavah. Gre za motive Bernika, Spacala, Slane, Kogoja, Mojce Smerdu in drugih. Trenutno imajo tkalke v delu sliko Karla Pečka.

»To so kosi, v katerih je vložena ogromno dela, od 400 do 1000 ur,« sta dodali tkalki.

V svetu je ročno delo zelo cenjeno. Pri nas je sicer tudi vse bolj cenjeno, plačano pa, na žalost slabše.

»Radi imava svoje delo, ker je ustvarjalno, vedno si izmisliš kaj novega, saj se niti da prepletati na tisoč in en način, samo poglejte naš katalog, koliko različnih tkanj smo si izmislile v tej delavnici. Ampak, veste, plačane smo prav tako kot ostale, ki delajo za strojem,« sta se pritožili tkalki.

In ročno delo je prav gotovo nekaj drugega od strojnega, ker tu imaš samo svoje roke in glavo, nobenega strojnega pripomočka ni. Osem ur sedenja, dela s prsti, gledanja v statve in niti, to je zelo naporno delo.

»Včasih nas bolijo prsti, hrbtenica. No, ker ne delamo na normo, se lahko malo oddahnemo, ne da bi te zato kdo grdo gledal,« sta se razgovorili tkalki in dodali, da pa je dela vedno čez glavo, da jih lovi čas, kajti naročila so številna in do novega leta so povsem zasedene.

Zanimivo je, da Dekoratívna sprejema naročila vsakega, ki si želi kaj ročno tkanega in ki je seveda tudi pripravljen plačati takšno delo. Prideš v prodajalno, pogledaš katalog in naročiš. To precej diši po zahodni poslovnosti in vsa pohvala tovarni.

»Dohodkovno sicer to ni zanimivo, a so tu druge zadeve,« so rekli v tovarni, ki letno izbruhna na dan 8,5 milijonov metrov tkanin, od katerih jih gre polovica na tuje, največ v Skandinavijo, Kanado, Dansko, Veliko Britanijo.

Ročno narejene tkanine pa le včasih potujejo v tujino. Zanimivo je, da je bil zadnji naročnik nek Amerikanec, ki je njihov izdelek videl na razstavi v Almirinih Grimščah.

Sprva so v Dekoratívni ustanovili ročno tkalnico zato, da ne bi metali proč ostankov, da bi tako kaj privarčevali, se obnašali ekonomično. Tako je bilo pred 25 leti, ko so tkanine nastajale večinoma iz volnenih vlaken. Potem so se zadeve zelo zasukale v prid sintetiki in v Dekoratívni bi jim bilo žal, da bi prekinili tradicijo, ki se je že uveljavila pa so nadaljevali z delom in surovine kupovali posebej za to delavnico. Zdaj natanko vedo, kaj hočejo. Izpod rok njihovih tkalk nastajajo prave umetnine poleg vsakdanjih praktičnih reči kot so blazine, zavese, preproge.

Tako imajo ponuditi kaj posebnega, lepega, nevsakdanjega. Opozarjajo nase na raznih razstavah — mimogrede: na razstavi v Slovenj Gradcu so si pridobili naslov mojstrske delavnice — in prav je tako. Malce vprašljivo je le, kako bodo pridobili mlade za to zahtevno delo glede na to, da je plačilo prav takšno, kakršno je za delo za stroji.

Albina Podbevšek